PENSEO

N-ro 321

jul. / 2018

Monata Beletra Revueto en Esperanto

Honorita de Premio Grabowski, 1994

Fondita en 1990; Enretigita en 1997 la 29-a jaro http://www.elerno.cn/penseo/penlisto.htm

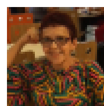
Paulo Silas (Brazilo)

REPAGO

Dolĉan venĝon volis.
Havis almenaŭ okulparon por rigardi sen deturno.
Impertinenta fingro truas tolon de pejzaĝo.
Vakuas la jarcenta kulturimporto
kun frapa afekto, vivmanier-aplombo.
Mankas pravo en la prestiĝo de la eŭropaj civilizacioj.
La senŝancela memkontento de homoj kiuj certas pri si
turniĝis en minoritatan vidpunkton
fronte al la falo de la nordhemisferaj, okcidentaj kaj malpuraj
fumnuboj de pseŭdouniversalaj kulturoj.
La urboj retrovas sian humilan pozicion
antaŭ la diverseco de la homaj socioj.
Grandsinjoroj kun krucoj kaj kristoj
retropaŝas, ĝisteren kliniĝas por honori
la neglektitan reziston kaj ĉiutagan venkon,
kiujn vilaĝanaj memstarecoj fasonis.
La palpebro-malfermo respondas al rivelo,
al popolkonsciiĝo kiun subtenas bravaj brakoj
pretaj resti etenditaj savgarantie.
La kompleto streĉe regula, modele bonsida sur korpo,
ricevas indiferenton.
Helhaŭtaj oratoroj disblovas sterilajn semojn al foriranta publiko.
Etaj etnoj remalkovras siajn originajn identecojn,
ree regas sin.
Boteloj de kokakolaoj ne havas aĉetantojn.
Stokoj de multefamaj ŝuomarkoj akumuliĝas apud rubomontoj.
Scintilantaj paneloj paneis. Reklamoj postulas vivosignifon.
Faŭkas fendo en la ŝoseo.
Ombroj de civilizaj saŭroj el ĝi saltas serĉe de pluvivo.
Heredontoj de la estiĝanta epoko neas altruismon,
kaj promesas senhaltan repagon
kontraŭ la filoj de la filoj de la filoj de la unua eŭropa generacio.
La blankula artgalerio hontas ekzisti,
ne aŭdacas plu montriĝi,
rajtas nur posedi voston inter kruroj,
ŝrikojn kiel helpopetojn
kaj rimorsajn rememorojn kiel kompanojn.

Maria Nazaré Laroca (Brazilo)

Mi ŝatus esti vidinta patrinvizaĝan rideton

“Ne faru versojn pri eventoj” –
instruas poet’ Drummond.
Sed al li mi malobeas
pro senvalora naiveco!

En la mondon mi venis maje,
en la pasinta jarcento;
feste en ĝoja mateno
ĉar estis dum feritago.

“Afinecoj, naskiĝtagoj, personaj okazaĵoj ne valoras.”
— plendas poeto Drummond...

Sed mi obstine daŭrigas,
omaĝe al patrintago:
junulino, laboristo,
kun verdaj okuloj tristaj,
pere de Dia favoro,
malgrandan knabinon naskis,
kaj ŝi ne kreskis ĝis nun.

Juiz de Fora, 12/05/2018.

Olea lampo

“Tiel same via lumo lumu.” (Mateo: 5:16)

Mi ne estas: nur provizoras.
Ĉi tie kaj nun mi ekzistas:
punkteto de lum’ malfortika,
kiu por eterne vivadas.

Plugante revajn eraojn,
per plugil’ el dolor’, mi
ne lernis de am’ ankoraŭ
mian lumon ekflamigi.

Juiz de Fora, 20/05/2018.

Tiberio (Italujo)

SOMERO

La humideco
kuŝiĝas
peza
en l’ aero
de l’ somero.
La nuboj fumecaj
sen plua energio
sin apogas
sur la suproj de l’ montoj
por ripozi.
La pintoj de la luno
tiklas la ĉielon
punktitan de flametoj
kaj etaj lampiroj
kun brilaj lumiloj
flugas ĉirkaŭ ni.
Estas nia tasko
kapabli ilin kapti.

Hans-Georg Kaiser (Germanio)

Trovita am’

Flugas la amo,
la bunta papili’.
Sed diru al mi,
kie flugas do ĝi?

En la proksimo
ŝi ŝvebas por mi.
Jen flirtas la amo,
kaj eĉ sen iluzi’!

Iras mi vente,
tuŝate de l’ sent’,
anime kontente,
ebria, kun konsent’.

Lernis mi ami,
karesas min am’!
Min ligas la sorĉo,
la dolĉa ĉarm’ de dam’.

Ni ĉiuj estas vojaĝantoj

Mi estas vojaĝanto preter lim’,
jen tie rande inter nokt’ kaj tago.
Jen kie dornoj pikas min dum vago,
kaj kie rozoj sonĝas kun sublim’.

Mi estas vojaĝanto, migra ĥor’,
en ĉiu jarsezon' dum la agado.
Mi estas kiel Ŝiva sur la rado,

fremdulo ĉiam, hejme kaj en for’.

Mi revas ofte, sed ne nur pri mi,
proksimas vin, almenaŭ en imago,
vesperojn ŝatas mi ĉe sola lago
kaj tamen mi vojaĝas ja kun vi.

Ni ĉiuj flugas sur planedo Ter’.
Ni ĉiuj estos iam tute mortaj,
post la vojaĝofin' senvortaj,
naskite ĉiuj en la kosma sfer’.

Mori (Usono)

AFORISMe(33)

Ĉiam duono
de la vero
estas kaŝita
sub la tero.

***

Malica
kaj batalema fihomo
fiodoras kiel
putra terpomo.

***

Kio estas la penso
de pacema kolombo
pri stultaj homoj
kun pafilo kaj bombo?

***

Fanatikaj amantoj
de la vero;
malamikoj de l' paco
sur la tero.

***

Interbatalo
pro la sankta vero
verdire estas
diabla afero.

***

Teni pacon
sur la tero
estas l' plej sankta
afero.

***

Dio mem zorgas
pri sia sankta afero
Ni zorgu pri la cetero
sur la tero.

***

Paco estas
afero de naturo
malpaco estas
tiu de kulturo.

***

Ĉe ĉiu homo ekzistas
nur tre eta ero
de la tuta vero.

***

Neniu estas
pli granda idioto
ol tiu, kiu estas
je la servo de despoto.

***

Homo kun saĝa kapo
kaj afabla koro
ne metas sin je la servo
de diktatoro.

***

Homo kiu mem
neestas tirano
ne helpas tiranon
kiel lia mano.

***

La unua ĝusta
kaj firma paŝo
estas duono
de la tuta marŝo.

***

Etmensuloj
en politiko
danĝeras kiel
malamiko.

***

Problemo
de unu homo
estas ĉies problemo.

***

Per koro vidu
per kapo decidu.

***

Kia via penso
kaj sento
en la koro,
tia via vivo
estos sur la tero.

***

Diferenco ja grandas
Inter homo kiu vivas pace
kiel kolombo
kaj homo kiu vivas
per armilo kaj bombo,
Diferenco ja grandas.

***

Homo
samkiel skorpio
kapablas piki homon
pro nenio.

***

La plej danĝera homo
kun politika potenco
estas tiu
kun algranda menso.

***

Nur homo kun
Vastvida kapablo
decidu pri aferoj
ĉe l' politika tablo.

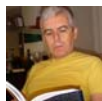
***

Politikisto estu
majstro de ŝakludo

kaj pacienca
samkiel testudo.
***
En la moderna
nova jarmilo
homaro vivu pace
sen armilo.

Papos Nascentes (Brazilo)

Sennomec'

De l' saĝa turdo Saĝec'
de l' kristala akvofalo Forto
de l' flor' – nedaŭridino – Belec'.

Saĝeco, Forto, Beleco
de Via Nedirebla esto,
Poezio – elfluo neĉesa,
voĉo de Sennomec'.

URĜA POEM'

la poem' kiun mi ne faras
en kiu urbet'? kiulande? kiu ĝin
faras?
kiu miskanzon' gaje staras
brakume en via gitar',
popolo ĉiam lernanta?
la versoj nun kiel taktas?

la poem', kiun mi sufokas
per kiu tambur' gajnas voĉon?
kiuj voĉ-kordoj vibrigos
la perditajn melodiojn
de mia tag' rifuzitajn?

eble en la ĉiel' birdeta
eble en iu ajn ejo eta
Luno lavas la brilon
poste blovas novan brilon
kaj refrenon rime inspiras:
la urĝan sambon de l' popol'
neniu dolor' ĝin forigas!

Ivaniĉka Maĝarova (Bulgario)

Nokt'. Papiloj en
mia animo flirtas
Amardolĉeco.

Blanka ŝaleto
tuŝetis mian koron.
Bela Kristarbo.

Dolor' maldekstre –
flugantaj rememoroj.
River' mem oras.

Tekruĉo fajfas.
Sur tablo du te-tasoj.
Frosta mateno.

Shu Ting (1952-)

Al la nordo

rozo en frusomero
tanĝas la lir-kordojn de marondoj
por navigi al neatingebla la
nivelo
grizaj nuboj kiel favoj
plene kovras la vizaĝon de l'
ĉielo
grup' da mevoj
svingas blankajn la flugilojn por
ŝi

do ekiru

la sunet’ de mia deziro
se vi falos en subiro
restu sur la brust’ de l’ maro
super meduza litvualo
certe muĝos verda ond-spaliro

lasu min alŝvebi
per la vent’ glatigita de l’
sunbrilo
min forblovu kun trankvilo
per varmflua forto
al la nordo

aŭguste,1980

Elĉinigis

Fangfang (Ĉinujo)

Lao She (1899-1966)

Vento

Neniu iam vidis venton
nek vi nek mi
kiam tremas arbfolioj
ĝi estas tie, scias ni

Neniu iam vidis venton
nek vi nek mi
kiam arboj skuas kapon
ĝi preterpasis, scias ni.

Neniu iam vidis venton
nek vi nek mi
kiam ondas la rivero
ĝi ludas tie, scias ni.

Elĉinigis

Minosun (Ĉinujo)

Ilir Zhiti

Dum beletra lecionhoro

Profesoro al studentoj diras:
—Hodiaŭ la temo estos
Deveno kaj signifo
de la vorto “homeca”.

Kaj de plej bona studento
doni respondon lian
kaj ĉi tiu ne malfruas
respondon tuj proponi:

—Tio de vorto *homo* venas
La vera signifo estas
Neniam malbonojn faru
dumvive krimojn ne faru.

Lin amo motivigas
por libero kiun li batalas
ke malriĉeco ne ekzistu
ke homoj dignecon havu.

Li disdonas ien ajn
elkoran bonecon
por ke paco enmonde regu
kaj egaleco same estu.

—Bravu! —
profesoro lin aldiras
kaj kiel ĉiam
noton dek vi meritas.

Poste sian rigardon profesoro
ĵetas al plej inteligenta studento
sed samtempe plej ribelema,
kaj lian opinion postulas.

Kvankam do li
dum momento silentis
respondon ne malfruigis:

— de vorto *homo*
devenon ĝi havas
sed signifo kiun ni donas
vera, tamen, ĝi ne estas.

Diru min ĉu
estis krimo aŭ fiago
kiu ne estas plenumita
de la estaĵo *homo*?!

Ĉu ekzistas en naturo
alia vivaĵo
kiu amase mortigas
siajn similulojn
kaj neniam penton esprimis?!

Ĉiam li orgojlas pro tio
kiom multe da homoj mortiĝis
veraj homoj
sed ali-etnecaj...

Ĉu oni povas kompari
mortojn pro militoj
kun tiuj pro malsanoj
aŭ dum akcidentoj?

Ĉu ekzistas pli granda hipokriteco
ol nomi homeca,
bona, nobla estaĵon
alportantan nur teroron!

Signifon kiun ni donas al tiu
per vorto “malhomeca” li meritas
alie iu ajn
grave eraras.

Surprizite profesoro
fulme alrigardis lin
pensante ke ankaŭ li
saman opinion dividas.

Tirana, 19/08/2017

Tradukis

Bardhyl Selimi (Albanio)

Zhuangzi (369-286 a.K)

Zhuangzi

ĈAPITRO DEKKVARA

La movoj de la ĉielo

§14-03

La ministro Beimen Cheng demandis la Flavan Imperiestron, dirante:

“Kiam Via Majesto ludigis la muzikon Xianchi sur la libera ebenaĵo de Dongting, la unua parto min timigis, la dua min malstreĉis, la tria min konfuzis. Finfine mi estis tiel konfuzita kaj sensenta, ke mi ne estis plu la mastro de mi mem.”

“Havante tiajn sentojn, vi estis proksima al la kompreno de tiu muziko,” diris la Flava Imperiestro. “Mi komponis ĝin kun la homoj en la menso. Ĝi estis ludata kun akompano de la ĉielo. Mi direktis ĝin laŭ la etiketo kaj la justeco, konforme al la natura evoluo de la estaĵoj. La perfekta muzikaĵo respondas al la homaj aspiroj kaj estas en harmonio kun la naturo. Ĝi estas fondita sur la kvin virtoj kaj estas la esprimo eĉ de la tuta naturo. En ĝi la kvar sezonoj reguliĝas kaj ĉiuj estaĵoj estas en harmonio. Mia muziko ludiĝis kiel la kvar sezonoj, kiuj sin sekvis; la estaĵoj reproduktiĝis en sia ordo. Jen forta, jen malforta, la muziko estis kiel la alternado de la printempa vigleco kaj la aŭtuna kadukiĝo. Jen klara, jen obtuza, la muziko fluis kiel miksaĵo el la jino kaj la jango. Kun tondraj notoj la insektoj ekvekiĝis el sia vintrodormo. La muziko finiĝis sen fino kaj komenciĝis sen komenco. Ĝi ŝajnis formorti, kaj poste ĝi abrupte revenis al la vivo; subite ĝi leviĝis, subite ĝi falis. Ĝi ĉiam ŝanĝiĝis, tute kontraŭ via atendo. Jen kial vi estis timigita.

“En la dua parto la muziko estis ludata kun la

harmonio de la jino kaj la jango. Ĝi estis lumigita per la brilo de la suno kaj la luno. En tonoj jen longaj, jen mallongaj, jen molaj, jen malmolaj, la muziko tamen havis sian unuecon, kvankam ĝi ne estis regata de konstanta reguleco. Ĝi plenigis la valon tiam, kiam ĝi fluis tien; ĝi plenigis la ravinon tiam, kiam ĝi atingis tien. Ĝi ŝtopis ĉiujn fendetojn de la menso kaj protektis la spiriton, por ke ĉio en la mondo povu esti mezurata laŭ ĝia metro. Ĝi resonis foren kaj vasten, tiel alte, tiel klare. Sekve la fantomoj kaj la spiritoj sin tenis en sia mallumo, dum la suno, la luno kaj la steloj moviĝadis sekvante ĉiu sian vojon. Kiam ĝi venis al subita halto, ĝi ankoraŭ plu kaj plu eĥiĝadis. Kiam vi deziris pensi pri ĝi, vi ne povis ĝin kompreni; kiam vi deziris rigardi, vi ne povis ĝin vidi; kiam vi deziris ĝin postkuri, vi ne povis ĝin atingi. Vi estis devigita stari kun senpensa menso sur la vojo meze de la libera ebenaĵo kaj ĝemis sola vin apogante kontraŭ velkinta arbo. Via menso estis tro limigita por tio, kion vi dezirus koni; via vidpovo estis tro limigita por tio, kion vi dezirus vidi; via energio estis tro elĉerpita por tio, kion vi dezirus ĉasi. Vi estis senpova ĉion atingi! Kiam via fizika formo estis plenigita per malpleno, vi sentis vin libera kaj senzorga. Ĉar vi sentis vin libera kaj senzorga, vi estis malstreĉita.

"En la lasta parto mi uzis la notojn, kiuj ne plu havis lacigan efekton, por vigligi la spontaneecon. Tiam la muziko ŝajnis miksaĵo el ĉio en la mondo, ĥoro da diversaj sonoj, kiuj, kvazaŭ ondoj sur ondoj, iom post iom malaperis en la mallumon. Ĝi venis de nenie kaj restis en la profunda obskuro. Oni povis ĝin konsideri jen kiel mortintan, jen kiel vivantan, jen kiel fruktoriĉan, jen kiel florantan. Moviĝante kiel la nuboj, kiuj jen disiĝas, jen kuniĝas, ĝi ĉiam variis en siaj melodioj. Konfuzita per ĉio ĉi tio, oni iris al saĝulo kaj lin konsultis. La tiel nomata saĝulo estis tiu, kiu komprenis la mondon kaj sekvis la naturan evoluon de la estaĵoj. Ankaŭ la saĝulo ne povis malkaŝi la sekreton. La naturo, kvankam dotita per la kvin sensoj kiel la homo, ne intence funkciigis sian mekanismon, por eligi sonojn, kaj tamen ĝi estis plena de ĝojo. Tio estis nomata la 'ĉiela muziko'. Tial la supereno Youbiao laŭdis ĝin tiele: "Kiam vi aŭskultas, vi ne aŭdas ĝian sonon; kiam vi rigardas, vi ne vidas ĝian formon. Ĝi plenigas la tutan ĉielon kaj la teron; ĝi envolvas la ses polusojn (t.e. la tutan universon — trad.)" Vi volis aŭdi la muzikon, sed vi ne povis ĝin kapti. Jen kial vi sentis vin konfuzita en la fino.

"Mia muziko komencis per timigaj sonoj, kiuj impresis vin tiel, kvazaŭ ia katastrofo estus tuj okazonta. Ĝi daŭris per malstreĉigaj sonoj, kaj tiam via timo malaperis. La muziko finiĝis en konfuzo. La konfuzo kondukis al la simpleco de la menso, kaj la simpleco de la menso kondukis al la Taŭo. En tiu ĉi mensostato vi jam estis kun la Taŭo."

Elĉinigis

Wang Chongfang

(Ĉinujo)

Ĉineske

Vejdo (Ĉinujo)

Mi atendas vin en pluvo

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*

En pluvo
mi staras sole.
Pluvgutoj malsekigas
mian koron frivole
forte malmole.

La pluvo
inundas brue
kiel mia soleco,
mi vin atendas plue
firme senskue.

Mi larmas
pluve korŝire.
Vian venon atendas
mi longtempe sopire

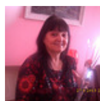
jen senforire.

Atendas
mi ja kun esper'
vian dolĉan rideton.
Mi atendas kun sincer'
brule de sufer'.

En pluvo
mi en kvieto
aspiras je via am',
via varma flueto
laŭ mia peto.

Mi bone
jam scias kore,
ke amos reciproke
ni ĉie, ĉiuhore,
vere fervore.

Jadranka Miric (Serbujo)

Juniaj pluvoj

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*

Subitaj
pluvo gutetoj
kovris mian vizaĝon.
Sunradioj kaj nuboj
en tango-dancoj

Brilantaj
pluvgutoj pace
reflektiĝas simile
sur marĉetoj aŭ lace
lagosurface.

Freŝiĝas
aer'. Ni spiras
pli facile. Dume ni jen,
kurantaj vin atingos.
Luno videblas.

Sandalojn
formetas oni.
Malsekaj herboj tuŝas
nudpiedojn. Kuras ni
senlace, al vi.

Senzorgaj
horoj kaj bildoj
el infanec'. Feliĉo
nestas en koroj. Briloj
en la okuloj.

Gajo (Ĉinujo)

Somero

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*

somero,
varma sezono.
la suno vershas flamon,
des pli sur tropikzono,
en brula drono!

nun al ni
venas somero.
en tiu kreska sezono
regas floroj, abeloj,
bel' kaj prospero!

Zhuang Qixiong (Ĉinujo)

Internacia Infana Tago

—laŭ ĉinesko Sopir-al-sudo*

Bona tag'
gaja, naiva.
Mi babilas kun rido
pro hejmsopiro viva.
Amo masiva.

2018-6-1

**Sopir-al-sudo (ĉine: Yijiangnan): ĉina fiksforma poemo el kvin versoj de 35,77,5 silaboj laŭ rimarango xa,xa,a (x=senrima).*

Mao Zifu (Ĉinujo)

iso

— laŭ ĉinesko dekses-Silabo*

is'
perdis sin en fulma dis'.
restas nur
graniteca mis'.

Li Weilun (Ĉinujo)

Vojaĝo al norda koreio

—laŭ ĉinesko Dekses-Silabo*

Ĉi-
foje ni en Korei'—
Bela land'.
Jen najbaroj ni.

Pri
amikeca histori'
memoras
ĉiam vi kaj mi.

Ni
Instruis dum tagoj tri.
Verda stel'
brilas tie ĉi.

Noto: De 4-a ĝis 7- a de junio la Unua Esperanto-Karabano vizitis Nordan Koreion. Vespere ni instruis Esperanton al kvar koreaj ĉiĉeronoj.

**Deskses-Silabo: ĉina fiksforma poemo el kvar versoj de 1, 7, 35 silaboj, laŭ rimaranĝo a,a,xa (x=senrima)*

Li Yu (937-978)

Floroj Velkas

— Laŭ ĉinesko *Xiangjianhuan**

Flora velk', printempe!
Hastante!
Ve! pluv' taga, vent' nokta fride.
Larm' por mi
En ebri':
Kiam re-?
Viv' plendadas, kvaz' roj' fluante!

alia versio:

Floroj velkas, printempon spite,
Haste，rapide,
sub matena pluv' kaj vespera vent',
senhelpite.
Ŝminke larmas vi
ĉe mi en ebri'.
Kiam revide?
Kvazaŭ roj' fluadas, plendas viv' neĉesigite!

Rimarko. Li Yu(937-978), fina reĝo de la Suda Tang-dinastio(937-975). Lia regno estis detruita de Song-dinastio, kaj li fariĝis kaptito. Fine, li estis venenigita. Dum la malliberiĝo, li foje drinkis vinon kun kortega servistino. En ĉi tiu poemo, 'larmo' kaj 'ŝminke larmas' aludas la servistinon.

** ĉina fiksforma poemo el du strofoj kun tri kaj kvar versoj respektive de 6,3,9 / 3,3; 3,9 silaboj laŭ rimaranĝo aaa / bb,aa*

Elĉinigis

Licius (Ĉinujo)

Jadranka Miric (Serbujo)

IO PRI AMO

Ĉiu urbo aŭ vilaĝo havas siajn famajn, eĉ favorataj n rakontojn pri grandaj amemuloj. Ĉiu amoj estas similaj tamen la rakontoj diferencas.

Jen la unua rakonto.

En Serbio (duono de la 18a jarcento kaj komenco de la 19a jarcento) estas fama rakonto pri pasia amo inter la serba famulo, poeto Lazar Kostić (1841-1910 kaj fraŭlino Jelena -Lenka Dunđerski./Dunĝerski/.

Jelena (mallonge Lenka) estis filino de tiama plej riĉa bienulo kaj granda bonfaranto. Ŝi estis bonedukita fraulino, konis kelkajn fremdajn lingvojn, ludis pianon kaj pentris. Ŝi estis edukita en tiutempe du grandaj edukcentroj Vieno kaj Peŝto. Ŝiaj interparoladoj kun la poeto pri esenco de la vivo, pri Dio kaj pri unuverso, mistiko, pri eterno, estis tre interesaj kaj pensigaj. Fakte, ŝi estis sonĝo kiun transformis per vortoj Laza Kostić en lia „Santa Maria della Salute :

„Al sonĝ' ŝi venis. Ne kiam vokis
Pro dezirego bolanta ard'.
Venis ŝi tiam, kiam ŝi volis ,
Servas misteroj al ŝia grand' ,
Eterne pova ĉe ŝi sin lokis ,
De teraj ĝuoj ĉiela frand',
Al ŝi nun sternas la vojon bunte
Santa Maria della Salute....“

Ŝi estis lia iluzio, aŭ platona amo, nura revo dum sloecaj tagoj, kaj poemoj nesurpaperigitaj estos infanoj liaj, de la renkontiĝoj nur eterna spuro pri radio traskuinta lian animon.

La poeto estis en la stato de revo kaj realo, ie inter. Jen liaj versoj klarigas tion:

“ Koro mia kor` soleca,
Ĉe mi enas vi kial?
Vi senlaca plektistino
Plektas plekton vi sen fino
Inter revo kaj real'.....“

Ke li restis fidela al sia edzino estis la poemo “Ni amas nin” , verkita kiam li estis pli aĝa:

“Ni amas nin, kara, ĉu ne ?
Ĉu pro nigra forto
Aŭ kaŭze de la sorto
Disa estas nia par'?
Nigra fonto atakis ja
Al nigra pupil' via
Kaj nigra via harar'?”

Nuntempe, la fama serba literaturisto kreis libreton por opero “LENKA” kaj la Serba Popola Teatro en Novi Sad (Vojvodino-Serbio) preparis la verkon dum Miroslav Ŝtatkić komponis la operon.

La dua rakonto estis dediĉita al la serba poeto Vojislav Vlić –Mlađi – La Juna.

Li naskiĝis en 1878 kaj mortis 1944. Li estis tre klera, parolis la rusan, francan kaj germanan lingvojn. Li studis juron, kaj dungiĝis kiel oficisto laborante en kelkaj juĝejoj. Lia literatura kariero komenciĝis bele. Liaj verkoj aperis en gazetoj, revuoj libroforme. La ĉefa ŝato de lia verkaro estis poezio. La temoj de lia poeziaĵo estis patriotismo, amo, intime travivitaj okazintaĵoj esprimitaj belege per fluaj versoj kaj bela ritmo.

Lia juna edzino estis instruistino instruante en la vilaĝa lernejo en Krivi Vir troviĝanta apud fonto de la rivero Nigra Timoko. Li oficadis en la urbo Jagodina kiel polic-notisto. Dubante en sia amo, pro la vilaĝa klaĉado, iun matenon, li subite freneziĝanta pro ĵaluzo mortigis sian edzinon.

La poeto eternigis sian malfeliĉan amon per poemoj „Noćna svirka“ -- „Nokta muzikludo“, “El unu promenado„ -- „Iz jedne šetnje“ kaj “Zvoni' -- Sonorilas”.

La menciitaj ampoemoj kronologie montras disvolviĝon de liaj ardaj emocioj, pasioj, ĵaluzoj, streĉeco kaj fine subita malfeliĉa momento kaj mortigo de amata edzino.

„Ho, kie vi estas! tempo belfeliĉa,
Kiam ni – ĝuante la ridon infanan-
Iris riverborde tra flora' dediĉa,
En tranĉeoj plukis floron diafanan.

Kie karmomentoj foriĝis malgajne,
Kiam ni promene en arbar' aprilis-
Unu la alian ni perdus laŭŝajne
Kaj nin retrovinte, ĝojkrie jubilis!....

Sed feliĉon, amon ĉiutage subfosis ĵaluzo, kaj duboj arde pikis la animon, la infero dolore kreskinta estis.

„Kie foras tagoj kiam dum promenado, la silkan rubandon sur talio ŝia ligis mi, aŭ kiam mi admiris al ŝiaj perle blankaj dentoj, kiam ĉiu floro odortostis kaj ĉiu najtingalo pepis pri niaj amsentoj?

Sed la doloro infera estigas la fonton de plezuro kaj feliĉo.

Kaj ĉio okazis subite. Kaj la suno ardis dum valoj dormetis. Aŭdeblis la melodio grila kiam ĝandarmo

la ĉapon demetis estime .

“Kion vi aŭskultas ? demandis la poeto time. La ĝendarmo flustris nur: “–Sonoras ... Oni ŝin forportas...!”

La poeto kuŝanta mortece atendis la ĉaron por forpreni lin al malliberejon.

Jen la lasta verso el lia poemo „Sonoras“

„Koĉer' la ĉevalojn per vipsiblo pelis,
Ŝvitantaj ĉevaloj pro galop' anhelis.,
Ĝendarmoj silentas, silenton favoras ,
Sed io ie, sonoras .....sonoras....“

Tiel finis la granda amo kiun mortigis pli granda ĵaluzo.

Epilogo. Ili havis filon, kaj onidire li estis ebriulo kaj pro tio frue mortis. Li ordonis ke oni enskribu, sur lia tombon la sekvajn vortojn: „Ĉi tie kuŝas la filo de mortiganto kaj de pekulino“

La tria rakonto

Zajeĉar, mezgranda urbo, kaj la ĉefa urbo de Timoka regiono, situanta en orienta parto de Serbio, ankaŭ havis siajn amrakontojn pri la famaj virinoj.

Unu el ili estas granda amo inter Ĉuĉuk- Stana kuraĝulino kaj fama serba kuraĝulo HajdukoVeljko Petrović.

Ilia amrakonto okazinta dum malfacilaj tagoj de serba liberiga batalo kontraŭ turka invanado atestas ke amo ne havas limojn nek konas tempon .

Kiu estis Hajduko Veljko Petrović ?

Hajduko Veljko Petrovć naskiĝis 1780, en la vilaĝo Lenovac, en ĉirkaŭaĵo de la urbeto Zaječar, situanta en la orienta parto de Serbio , tiutempe tre konata Negotina kaj Timoka Kraino.

Kiam li estis 22-aĝa, la junulo Veljko decidis foriri arbaren por akompani la bravulojn de la fama Hajdukestro Stanoje Glavaš. Pro sia heroeco Veljko rapide famiĝis,en 1804 li partoprenis en la serba leviĝo kontraŭ turka invanado. En la jaro 1806 li batalis por liberiĝo de la serba urbo Beograd. Kaj en la 1807 li levigis popolon el Crna Reka kaj Krivi Vir. 1809 li sukcese defendadis Banlokon-Gamzigrad kontraŭ turkoj. Jam en la 1810 li gajnis la oran ruslandan ordenon por sia braveco. Tiun jaron li pleje montriĝis dum batalo ĉe Varvarin, pro tio li 1811 fariĝis Vojevodo kaj gvidanto de Timoka Kraino. Tie li pereis dum batalo por Timoka Kraino kaj la urbo Negotin en julio 1813. Post lia morto restis lia eldiraĵo en popolo kiel forta ekkrio “Kapon mi donos sed Krainon neniam!“

Kia li estis? Ja, por lia braveco ĉiuj sciis, por lia karaktero kiel rapidkolerulo aŭ gaja amemulo ankaŭ ĉiuj sciis. Samon, ke li estis lerta kun pafiloj-kuburoj same kiel li estis lerta ĉevalrajdanto. Ĉiu sciis pri lia amata ĉevalino Kušnja, kiu sciis pacience longtempe atendadi sian mastron por transporti lin, tute neatendite, tra turkaj batalkampoj. Ja, li estis belstatura homo kun nigraj lipharojn sur lia ovala kaj pala vizaĝo. Ĉiuj inoj amis lin kaj sonĝis pri li. Sed lian koron kaptis nur belulino, kuraĝa kiel li, lerta kun kuburo kaj bonega ĉevalrajdanto,Čučuk Stana. Kial Čučuk antaŭ ŝia nomo- Stana? Simple, ĉar Čučuk signifis malalta! Malalta sed grandkora por patrujo kaj por viroj de sia vivo.

Do, kiu estis tiu mistera virino?

Ŝi naskiĝis 1795, en la vilaĝo Sikole, kiel Stana Plještić en la familio Plještić deveninta el Hercegovino. Nome, ŝia avo translokiĝis el Hercegovino al Vlaška (Sikole havis lernejon 1807 kaj estis tiutempa spirita kaj kultura centro de Kraino, verŝajne pro proksimeco de monakejo Bukovo, laŭ aŭtorino Dušica Popović, kies eltrovaĵo pri Čučuk –Stana estis plej ampleksa ĝisnune) kun siaj tri filoj.

Unu el tri fratoj portis la familian nomon Plještić kaj aliaj du estis Nerić kaj Velimirović (li monaĥiĝis kaj foriris en Negotin).

Do, ŝia patro Radovan Pljevšić havis tri filinojn: Stojna, Stamena kaj kaj Stana.Vivante en la vilaĝo de „Legantaj maljunuloj„ la knabino Cxucxuk-Stana tiam havis 12 jarojn, lia patro decidis ke Stana devas foriri kun siaj franjoj al Banat, en la urbeto Bela Crkva por ellerni virinan manlaboraĵojn. Okulfrape ŝi estis bela, tre ĉarma, kuraĝa, spita kaj sklave fidela. Neniu dubis ke ŝi fariĝus hajduko en jupo!

Kiel Hajduko Veljko kaj Cxucxuk-Stana

renkontiĝis?

Hajduko Veljko pleje restadis post subitaj atakoj kontraŭ Turkoj, en fortikaĵo de Baba-Finka sur dezerta insulo Ada, troviĝanta proksime de Poreč urbeto sur Danubo rivero. Tie lin akompanis liaj kamaradoj, ĉiuj bravuloj kaj kun muzikantoj ili gajiĝis eldrinkante nigran vinon kaj kantante la epajn serbajn kantojn.

Cxucxuk –Stana ĉagrenita pro rabado de ŝia kolektita doto, spite ekrajdis ĉevalon kaj tiel ŝvita, polvoplena. eniris en la urbeton Poreć (malnova por Negotin).

„Sinjoroj Hajdukoj, ĉu viaj bravuloj havas nenion por labori sed fraŭlinajn dotojn forpreni?“. Okazis tio en la sojlo de la negotina preĝejkorto de Velimirević.

Hajduk Veljko estis surprizita kaj necerbumante multe li manprenis el ora amaso dukatojn kaj arĝentaĵon oferante al ŝi. “Ĉu tio konvenas ? “- demandis li teruritan knabinon. Kredante ke li nur deziris redoni ŝian forrabitan monon ŝi ekpaŝis malantauen, sed li diris: „Tio estas via doto, de nun vi estas mia edzino!“

Laŭ buŝa legendo ŝi fariĝis lia dua edzino. Ĉar Maria, lia unua edzino, estis ofendita li devis divorci kaj donaci al ŝi bienon kun vilao en la urbo Jagodina.

Tiam li estis 40-jara viro. Ili ne havis infanojn. Ili estis kune tage kaj nokte. Ŝi akompanis lin en atakoj, postatakoj ili kune restadis en la fortikaĵo de Baba –Finka en Negotin. Ĉion ili dividis kaj pafilon-kubura kaj liton. Ŝi famiĝis pro ŝia kuraĝeco kaj preskaŭ sklava fideleco.

La pinto de ĉi tiu amrakonto okazis en julio 1813.

La 16 an de Majo 1813 per paca dekreto en Bukurešt(Rumanio) Ruslando permesis al turkoj ke ili forprenu la serbajn urbojn, pro tio ekestis tuja okupado de Serbio kun multnombraj soldattrupoj.

Tiel en soldatara ĉirkaŭigo troviĝis ankaŭ ne nur Negotin urbeto sed ankaŭ la tuta Krajino.

Hajduko Veljko ne deziriante retiriĝi kaj verŝajne jan perfidita, provokis kuraĝe la malamikojn ekkriante „Kapon mi donos sed Krainon neniam!“.

Estis vendredo dum arda Julio 1813. Veljko estis superrigardanta la konstruadon de tranĉeoj kiam turka kanonisto alcelis lin. Cxucxuk-Stana estis almenaŭ atingita lin, portante al li lian forgesitan zonon, sen kiu li neniam demetis, sed ŝi apenaŭ povis flustri : “Tenu,“ - kiam turka kanonbulo trafis lian ŝultron..

Onidiras ke la malgaja Cxucxuk-Stana dum tagoj atakadis turkojn. Kvankam ŝi estis vundita ŝi ne deziris retiriĝi en Poreć kiel sensukcese persvadis ŝin la frato de Hajduko Veljko, Milutin. Estis ŝi nur dekokajara kaj jam vidvino!.

Ĉu tio estas fino de tiu kuraĝulino ?

Ne, ŝi longe estis sola ĝis kiam ŝi renkontiĝis kun la greka revoluciisto Georgiakis Nikolao Olimpios, kiu batalis por liberigo de sia lando Grekujo de Turkoj.

Sed tio estas alia rakonto, la rakonto pri ČUČUK-STANI mem!

Mi diros nur ke ŝi mortis kiel la greka vidvino kaj heroino kiun multaj komparis kun fama Mata Hari. Ŝi mortis en 1849-50 en ŝiaj 55jaroj!

la 2an de Septembro, 2011, Zaječar, Serbio

**Uzataj materialoj: el la libro „Antologio de serba poezio“, Vikipedio, kaj el la gazeto „Politikin Zabavnik“ –Beograd*

◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_

Eldonas Redakcio de ***Penseo***
Ĉefredaktoro: s-ro Yida Wei (Vejdo)
Adreso: No.-3-2 de la 5-a etaĝdomo
de No. 19, St. Wujiang, Jiangbei-Distrikto,
Chongqing, 400023, Ĉinio
Tel: (023) 67095890 (hejme)
Retadreso: vejdo@163.com
Ĉiujn kontribuaĵojn al la ĉefredaktoro.
Por legi pasintajn numerojn de Penseo, vin turnu al www.elerno.cn/penlisto.htm

_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_◊_